

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Läxors betydelse ur lärarperspektiv

Skillnader mellan svensk- & matematikämnet i lågstadiet

Hanna Bäckström

Självständigt arbete L3XA1A

Handledare: Johan Häggström

Examinator: Kristoffer Larsson

Rapportnummer: VT18-2930-011-L3XA1A

Sammanfattning

Titel: Läxors betydelse ur lärarperspektiv – Skillnader mellan svensk- & matematikämnet i lågstadiet, The purpose of homework from a teacher perspective – Differences between swedish and math subjects in primary year

Författare: Hanna Bäckström

Typ av arbete: Examensarbete på avancerad nivå (15 hp)

Handledare: Johan Häggström

Examinator: Kristoffer Larsson

Rapportnummer: VT18-2930-011-L3XA1A

Nyckelord: läxor, läsläxa, matematikläxa, färdighetsträning

Uppsatsen fokuserar på hur fyra intervjuade lågstadielärare resonerar om på vilket sätt läxor inom svenskämnet och matematikämnet är ett stöd i undervisningen. Då läroplanen för grundskolan inte lyfter om eller på vilket sätt läxor bör användas skapas en stor variation på hur läxor används i praktiken av lärare. Ur resultatet går det att utläsa att elever oftast får läxor i syfte att färdighetsträna hemma för att skoltiden ska kunna prioriteras åt ny kunskapsinhämtning. I svenskämnet handlar läxor oftast om läsläxa där elever tränar sin förmåga att automatisera ord och meningar samt utveckla sin läsförståelse. I matematikämnet handlar det däremot om att repetera tidigare inhämtade kunskaper som endast ska befästas, alternativt problemlösningsuppgifter som ska förbereda elevers tankar inför en kommande lektion. Både verksamma lärare som intervjuats och tidigare forskning belyser även en rad nackdelar med läxor men samtliga anser att fördelarna med läxor överväger.

Innehåll

Sammanfattning	1
Innehåll.....	2
1 Inledning	4
1.1 Syfte	5
1.2 Frågeställning.....	5
2 Tidigare forskning.....	6
2.1 Syfte med läxor	6
2.1.1 Tidsbrist	6
2.1.2 Ansvarstagande & självständighet.....	6
2.2 Utformning av läxor.....	6
2.3 Uppföljning av läxor	6
2.4 Problematik	7
2.4.1 Stort ansvar läggs på vårdnadshavare	7
2.4.2 Elevpåverkan.....	7
3 Metod	9
3.1 Semistrukturerad intervju.....	9
3.2 Genomförande.....	9
3.3 Teman.....	9
3.4 Urval.....	9
3.5 Kritisk reflektion	10
3.5.1 Tillförlitlighet.....	10
3.5.2 Forskningsetik.....	10
3.5.3 Forskningsartiklar	10
4 Resultat.....	11
4.1 Lärares syn på läxor i svenskämnet	11
4.1.1 Huvudsakligt syfte med svenskläxa.....	11
4.1.2 Läxanvändning.....	11
4.1.3 Tidsaspekter	11
4.1.4 Anpassningar.....	12
4.1.5 Läxuppföljning i svenskämnet.....	12
4.1.6 Problematik	12
4.2 Lärares syn på läxor i matematikämnet	13
4.2.1 Huvudsakligt syfte med matematikläxa.....	13
4.2.2 Läxanvändning.....	13
4.2.3 Tidsaspekter	13

4.2.4 Anpassningar.....	13
4.2.5 Uppföljning av matematikläxor	14
4.2.6 Problematik	14
4.3 Likheter & skillnader mellan läxor inom de båda ämnena	14
4.3.1 Flera syften med läxor inom både svenska & matematik	14
4.3.2 Läxanvändning.....	15
4.3.3 Tidsaspekter	16
4.3.4 Anpassningar.....	16
4.3.5 Läxuppföljning.....	17
4.3.6 Problematik	17
4.4 Sammanfattning av resultatet.....	18
5 Diskussion.....	19
5.1 Syfte & positiva aspekter med läxor	19
5.2 Utformning av läxor.....	19
5.3 Uppföljning av läxor	19
5.4 Problematik	20
6 Slutsats	21
6.1 Didaktiska implikationer.....	21
6.2 Vidare forskning	21
6.3 Reflektioner över studien	21
7 Referenslista.....	22
8 Bilagor	24

1 Inledning

Det är med fingertoppskänsla lärare tillhandahåller elever läxor där gränsen är hårfin mellan vad elever klarar av i prestationsväg, om tiden lärare ägnar åt för- och efterarbete samt om tiden elever och föräldrar ägnar åt läxläsning är gynnsam.

Läxanvändningen är en tradition som pågått länge i Sverige (Kralovec, 2007), vilket antyder att det är fördelaktigt. Det är väsentligt att undersöka hur lärare i de lägre åldrarna använder läxor i sin nutida undervisning då en logisk föreställning är att läxornas syfte och utformning ständigt ändras i takt med samhället, där fler och fler skolor går mot att upphöra med läxanvändningen.

Efter att tidigare ha gjort en litteraturstudie inom ämnet läxor med fokus på lärares och elevers attityder är en studie om lärares resonemang ett intressant perspektiv att utgå från. Under uppsatsförfattarens praktikperioder har det även visat sig att läxor inom svenskämnet och matematikämnet prioriterats, och då framförallt färdighetsträning som elever inte behöver undervisas om vid läxläsningen. Föräldrars roller som läxstöd har varit omdiskuterat inom både lärarutbildningen och i skoldebatter då både tid och kunskap är två viktiga komponenter enligt Matei och Ciasca (2015) för att kunna stötta sina barn vid hemläxor.

En närmare titt på ämnena svenska och matematik i sig skapar förståelse för varför de är så viktiga och därför ligger till grund för att många lärare prioriterar läxor inom framförallt dessa två ämnen. Läsning är grundläggande för att både kunna arbeta med alla ämnen som elever kommer i kontakt med under hela skoltiden och för att kunna förhålla sig till socialt accepterade koder i samhället. Det är därför avgörande att tillgodose sig ett bra läsflyt och kunna förstå det man läser men det här kräver mycket träning redan från årskurs ett i grundskolan (Taube, 2013).

Många gånger uttrycker sig människor att matematik är ett svårt ämne, ofta hörs ”matte är inte min grej” bland arbetskollegor och vänner. Dessutom är tålmodet till problemlösning minimalt när svaren går att googla fram, vilket skiljer sig lite från tiden före internet och kanske till och med före miniräknaren. Matematikkunskaper behöver tränas redan från skolstart för att elever ska kunna möta målen då ämnet är av stor vikt genom hela skoltiden och grundläggande för vidareutbildning (Löwing, 2008).

Flertalet lärare upplever tidsbrist att inte hinna med att utveckla alla förmågor hos elever under den tid de är i skolan. För att kunna erbjuda elever en kvalitativ undervisning och kunskapsutveckling använder de därför läxor som komplement till undervisningen. Det här trots att läroplanen för grundskolan inte specifikt uttrycker att det är en metod som bör användas (Skolverket, 2017). Läroplanen lyfter samtidigt krav på ett samarbete mellan hem och skola där föräldrar ska erhålla löpande information om kunskapsutvecklingen hos deras barn, samt att eleven ska utveckla sin förmåga att ta ansvar för sin personliga utveckling. Genom att regelbundet använda hemläxor anser lärare som deltagit i studien för denna uppsats framförallt att elever tränas i ansvarstagande, får nödvändig repetitionsträning, samt att föräldrar får ta del av både elevens tillägnade förmågor och inom vilket arbetsområde undervisningen befinner sig i för just den perioden.

De senare årens PISA-resultat har haft nedåtgående resultat vilket ansetts problematiskt. Undersökningarna mäter 15-åriga elevers kunskaper inom ämnena svenska, matematik och naturkunskap jämfört med 72 andra länder (Skolverket, 2016). Vid senaste mätningen år 2015 kunde dock positiva resultat redovisas vilket möjligen kan bero på en rad förbättringar inom skolverksamheten. Undersökningen är viktig för att ta reda på brister och vilka förbättringar som behöver göras i svenska skolor. Att utveckla elevers förmågor inom de ämnen som mäts i PISA kräver ett genomgående arbete under hela skolperioden där elever kan stå på en stabil kunskapsgrund redan från lågstadiet. En undersökning av resonemang inom just svenskämnet och matematikämnet är högst relevant för de studier som görs inom PISA-mätningarna.

Vad lärare pekar på som mest väsentligt om läxor i början av skolåren och hur det skiljer sig mellan två av de största skolämnena är intressant med tanke på hur elever senare kommer prestera på bland annat nationella och internationella undersökningar. De två ämnen skiljer sig dessutom avsevärt huruvida elevers tidigare erfarenheter ser ut. Det svenska språket tillägnar sig och utvecklar elever automatiskt genom en uppväxt i Sverige medan de många gånger kommer i kontakt med matematikämnet först vid skolstarten. Det här särskiljer arbetet med ämnena i skolan och skapar intresse för skillnader dem emellan.

1.1 Syfte

Syftet är att undersöka på vilka olika sätt lärare i lågstadiet resonerar om läxor i kärnämnen svenska och matematik. Vidare ska studien förtydliga resonemangen genom att visa på fördelar och nackdelar med att använda läxor i respektive ämne. Studien ska även jämföra läxanvändningens effekter på de båda ämnena för att urskilja likheter och skillnader. Den empiriska undersökningen ska ge en bild av resonemang i svenska skolor som relateras till internationell forskning.

1.2 Frågeställning

Frågeställningarna lyder därför:

Hur resonerar fyra lågstadielärare om för- och nackdelar med att ge läxor i svenskämnet och matematikämnet?

Vilka skillnader i lärarnas resonemang finns mellan de två ämnena?

2 Tidigare forskning

Framförallt handlar avsnittet om läxor i allmänhet och går inte in på djupet för specifika ämnen mer än i ämnena svenska och matematik i viss omfattning.

2.1 Syfte med läxor

Avsnittet handlar om vad läxor har för huvudsakligt syfte i undervisningen.

2.1.1 Tidsbrist

Vad som framkommer ur tidigare forskning är att läxor framförallt används på grund av tidsbrist. I svenskämnet behöver lästräning tillägnas mer tid åt än vad som finns i skolschemat (Alatalo, 2011), och det huvudsakliga syftet med matematikläxor är också på grund av tidsbrist att hinna utföra nödvändiga repetitionsövningar under skoltiden (Kristoffersson, 2015). Det här får medhåll av Tam och Chan (2016) som framhåller att matematikrepetitioner som läxor rentav är nödvändiga. Det utgör därmed en metod som frigör värdefull skoltid som kan fokuseras på ny kunskapsutveckling. Men en viktig ståndpunkt från De Witte och Van Klaverna (2014) är att läxor kompletterar undervisningen och kan aldrig ersätta den. Likaså lyfter Kristoffersson (2015) att läxor inte bör behandla nya områden utan bara innehålla färdighetsträningar inom områden elever redan bemästrar.

2.1.2 Ansvarstagande & självständighet

Kristoffersson (2015) menar att elever utvecklar fler förmågor såsom ansvarstagande och självdisciplin i samband med läxutövningen eftersom det ligger på elevers axlar att ta med läxor till och från skolan. De elever som anses relativt självständiga i skolarbetet under skoltid visar även prov på sin självständighet i läxarbetet vilket i sin tur ökar självkänslan i skolan som leder till en god spiral (Hagger et al., 2016). Det här får stöd av såväl Tam och Chan (2016) som Matei och Ciasca (2015) som framhäver att det ansvar som läggs på elever resulterar i längden både till kunskap i hur läxläsning fungerar, och till bra självkänsla när elever övervinner svårigheter i de uppgifter som läxor kan innehålla. Med det menas att den attityd elever har gentemot läxor påverkar den fortsatta känslan till läxor vilket lägger stor vikt vid att elever redan i lågstadiet får en positiv inställning till läxläsningen. Att repetera övningar hemma efter genomgång i skolan utvecklar både kunskaper inom ämnet och skapar ett långsiktigt lärande enligt Tam och Chan (2016) som fortsätter med att elever får en förståelse för sitt lärande som gör dem mer mottagliga för hjälp till fortsatt utveckling. Matei och Ciasca (2015) tillägger utöver den kunskapsutveckling som sker, att elever även lär sig planera och får förståelse för tidsaspekten kring sina läxor. Genom ett kontinuerligt läxarbete redan från tidig ålder skapas färdigheter hos elever i hur läxläsning kan bli framgångsrikt och hur de kan bli hjälpta av den under skolans senare år. Men Hagger et al. (2016) undertrycker även att läxläsningens funktion är starkt kopplat med lärarens förhållningssätt som således blir avgörande.

2.2 Utformning av läxor

Eftersom alla elever tillägnar sig kunskap på olika sätt behöver läxor även varieras för att kunna tillgodose varje individs behov och möjlighet att kunna bemästra dem, förklarar Kristoffersson (2015). Hon menar vidare att det här bör göras genom att fokusera på läxmängden och svårighetsgraden.

2.3 Uppföljning av läxor

För att förståelse för läxans syfte ska etableras hos elever framhäver Tam och Chan (2016) genom sin forskning att läxor behöver ha en uppföljningsaktivitet i skolan. Insikten i läxors

funktion medför att elever skapar förståelse för lärprocessen för hela skollivet. Likväl som att variera läxor påtalar Matei och Ciasca (2015) vikten av varierad återkoppling på läxor.

Omdöme genom skriftlig kommentar, muntlig återkoppling, betyg eller poäng kan alla verka motiverande för elever om de används omväxlande.

Resultat av elevers läxor blir enligt Tam och Chan (2016) en återkoppling för läraren för hur väl undervisningen har nått fram till eleverna och hur undervisningen med eventuella anpassningar bör fortskrida.

En annan effekt av läxor är hur lärare får en uppskattning av elevers välbefinnande genom en regelbunden koppling till hemmet i form av läxa. Om en elevs läxresultat kraftigt försämras kan det tyda på oroliga hemförhållanden och läraren får en chans att hålla extra uppsikt över eleven (Tam & Chan, 2016).

2.4 Problematik

Tidigare forskning visar en rad problematik som uppstår i samband med läxor.

2.4.1 Stort ansvar läggs på vårdnadshavare

När elever tar hem läxor får föräldrar kännedom om barnets kunskapsnivå och en insyn i hur inläringen går till (Tam & Chan, 2016). Att läxor blir en slags brygga mellan hem och skola håller Sam och Jeong (2013) med om men det lägger större ansvar hos vårdnadshavare att kunna frigöra tid för läxläsning. Mycket forskning avslöjar att det finns en mängd belastningar ur hemmets perspektiv när det gäller läxläsning som måste beaktas för att läxsyftet ska kunna uppnås. Till att börja med visar Kristoffersson (2015) att läxläsning kan resultera i osämja inom familjen då både elever och vårdnadshavare kan känna stress över att hinna med läxor. Matei och Ciasca (2015) vidhåller att det inte finns någon brist på vilja hos föräldrar att stötta sina barn i läxläsningen men att det ibland finns andra orsaker som kan sätta käppar i hjulen som exempelvis tragiska händelser, tidsbrist eller kunskapsbrist. Det senare förklarar Grootenboer (2009) att just matematikämnet är i ständig förändring och menar att föräldrar till barn i skolan på sin tid lärde sig matematik på ett sätt då fokus var på felfria beräkningar medan deras barn riktas in på problemlösning.

Det krävs alltså att vårdnadshavare tar ansvar för elevers läxläsning genom att både skapa studiero hemma, och planera tillfällen åt läxläsning där barnet samtidigt kan få den stöttning de behöver. När föräldrar är närvarande vid läxläsningen ökar barnets prestation vilket leder till bättre resultat (Hong, Wan & Peng, 2011).

2.4.2 Elevpåverkan

Vidare menar Tam och Chan (2016) att läxor som används som bestraffning då elever exempelvis misskött sig under skolundervisningen, eller om läxorna upplevs betydelselösa för elever, leder det till en negativ spiral. Elevers inställning till läxläsning blir låg och ger sämre resultat som påföljd. För att elever ska uppfatta läxor som meningsfulla behöver de vara medvetna om läxans syfte. När elever får läxor i form av repetitionsuppgifter som liknar eller är samma som de övningar de redan utfört under skoldagen riskerar deras motivation och vilja att utföra läxor att missgynnas då de monotona uppgifterna kan kännas meningslösa (Kristoffersson, 2015). Det är därför avgörande att variera läxor och tydliggöra syftet för att behålla elevers motivation och engagemang (Tam & Chan, 2016). Men Kristoffersson (2015) påpekar även att elever som redan har svårigheter i skolan och som redan tappat sin studiemotivation får för mycket ansvar i och med läxor. Det här får stöd av forskningen från

Rudman (2014) som menar att skolstudierna påverkas negativt när elever förses med en överbelastning i läxväg.

Matei och Ciasca (2015) lyfter ytterligare en risk med läxor som används ogenomtänkt som är att elever känner stor press att prestera bra samt stress för att hinna med sina läxor. Istället för att utvecklas på flera sätt med hjälp av läxor kan elever istället riskera att få dåliga resultat i skolan om läxläsningen blir för övermäktig för dem. Det här leder vidare till att självförtroendet minskar och kan följaktligen leda till att inga läxor görs längre.

Både Kristoffersson (2015) och Rudman (2014) upplyser att individuellt anpassade läxor motiverar elever och bidrar ofta till en god inställning till läxläsningen, samt kan vara lösningar på vissa omständigheter som behöver beaktas hos vissa elever. Rudman problematiserar det här genom förklaringen att individanpassning skapar en alltför högre arbetsbelastning hos lärare som då måste avsätta betydligt mer tid åt både läxvalet och återkoppling till alla elever.

3 Metod

I följande kapitel presenteras vilken metod som använts samt hur genomförandet gått till.

3.1 Semistrukturerad intervju

Då fokus i studien behandlat lärares perspektiv och resonemang passade det bra att låta verksamma lärare berätta utifrån några frågor som endast skulle stödja samtalet i rätt riktning, det vill säga om läxor inom och mellan ämnena svenska och matematik. Studien gjordes därför genom semistrukturerade intervjuer av fyra verksamma lärare.

3.2 Genomförande

Intervjutillfällena genomfördes i mars 2018 på respektive lärares arbetsplats i enskilda rum och varade i ungefär 20 minuter var. De spelades in och inspelningarna transkriberades därefter ordagrant enligt Brymans (2011) rekommendation och raderades efter uppsatsen färdigställd. Betoningar, respondenternas kroppsspråk och långa pauser markerades ej i transkriptionerna. Det var två uppsatsförfattare som samarbetade vid insamlingen av empiridata och då båda inte var med på samtliga intervjuer var den noggranna transkriberingen extra viktig för att kunna ta del av intervjuerna. Dessutom låg allt fokus på intervjun eftersom den spelades in, istället för anteckningar som hade behövts i annat fall. Tack vare samarbetet med ytterligare en student kunde forskningsunderlag från fyra lärarintervjuer samlas in genom att båda bidrog med två intervjuer var för att skapa en bredare empiri med fler medverkande lärare till de enskilda uppsatserna. Det här innebär att båda har samma intervjufrågor som finns att läsa i Bilaga 1. Inriktningar, frågeställningar och analyser har dock varit olika i uppsatserna, och olika delar i intervjuerna har använts. Syftet med medstudentens uppsats var att undersöka hur erfarna och oerfarna lågstadielärare resonerar om läxor inom svenskämnet och matematikämnet, samt hur deras resonemang skiljer sig.

3.3 Teman

Studien har analyserats utifrån tre teman för att tydliggöra lärares resonemang kring läxor, och valdes ut genom att respondenternas svar kategoriserades inom ramar för frågeställningen. Ur transkriberingarna valdes information ut som var väsentlig för uppsatsens syfte och respondenternas svar jämfördes därefter i resultatet. Primärt fokus låg på läxanvändning i svenskämnet, läxanvändning i matematikämnet samt likheter och skillnader vid läxanvändning mellan de båda ämnena. Sekundärt ändamål var syfte med läxor, hur de används inklusive eventuella anpassningar och uppföljningsarbete, samt vilken problematik lärare upplevde inom respektive ämne.

Det första temat inriktas på lärares resonemang och användning av läxor i svenskämnet, andra temat koncentreras på precis samma innehåll men inom matematikämnet. Innehållet i de båda delarna belyser syften och metoder för läxanvändningen, det vill säga på vilket sätt läxor används av lärarna i studien, vilka olika syften läxorna baseras på samt vilka anpassningar som beaktas för både elevers och lärares förmån. Det tredje temat utgör en redogörelse för likheter och skillnader i läxanvändningen ämnena emellan.

3.4 Urval

I resultatet benämns informanterna som Lärare 1, Lärare 2, Lärare 3 och Lärare 4. Lärare 1 och Lärare 2 har varit verksamma lärare i över 10 år och hade nyligen börjat arbeta på samma skola. Båda två hade erfarenheter av arbete med såväl nyanlända elever som i väldigt språk homogena områden under sin yrkestid och hade därför en bred erfarenhetsbas inför intervjun. Lärare 3 har arbetat med elever i ungefär fem år vilket gav en chans till ett annat perspektiv på ämnet läxor

med tanke på hur lärarutbildningen ändras med åren. Lärare 4 var nyutbildad och hade endast erfarenhet av läxor utifrån utbildningen och dess praktikperioder vilket även det kunde bidra med en olikartad åsikt.

Urvalet inför intervjuerna var målinriktat då frågeställningen krävde att lärarna i studien både arbetade med elever i lågstadiet och använde läxor, samt kunde svara på alla intervjufrågor. Lärarna valdes ut genom ett bekvämlighetsurval av sociala skäl då det var svårt att få tag på hela populationen som passade in i studien (Bryman, 2011).

3.5 Kritisk reflektion

Vid genomförande och datainsamling påträffades kritiska aspekter som beaktades.

3.5.1 Tillförlitlighet

Eftersom semistrukturerad intervju tillåter att intervjuaren har några på förhand redan formulerade frågor som ställs någorlunda ordagrant under intervjutillfället möjliggjorde det att ordningen och nya frågor som dök upp kunde ändras och tilläggas (Bryman, 2011). Det här skapade mer flexibilitet för intervjuaren att ställa frågor i en passande ordning för den enskilda intervjun samt ställa följdfrågor. Den som blev intervjuad hade även större möjlighet att ge utförligare svar vilket var passande för att kunna ta reda på varje lärares anledning med läxanvändningen då de fritt kunde diskutera frågorna och då fokuset kunde riktas mot detta genom nya frågor som dök upp. Nackdelen med metoden var några enstaka frågor som fick kompletteras i efterhand på grund av att de formulerats under arbetets gång efter intervjutillfällena.

Reliabilitet beaktades genom öppna frågor under intervjutillfällena utan att någon form av engagemang hos intervjuaren tillsattes. Trots den begränsade mängd urval kan studien anses relativt kvalitativ enligt Bryman (2011) då intervju svaren utmynnade i ett resultat som är tillförlitligt för studiens omfattning. Dock gäller inte studiens utfall generellt för landets alla lågstadielärare som använder läxor i undervisningen eftersom de kan skilja sig avsevärt med tanke på skillnaden i synsättet för läxor och på den aktuella debatten om läxors vara eller inte vara (Svensén, 2013, april).

3.5.2 Forskningsetik

Fyra forskningsetiska aspekter inom humanistiskt- samhällsvetenskapliga forskningsprinciper har beaktats (Vetenskapsrådet, 2002). Lärare som medverkat i intervjuerna har fått information enligt *informationskravet* om vad intervjun syftar till och vad som kommer att ske med deras svar och med efterföljande arbete. I enlighet med *samtyckeskravet* har lärarna själva godkänt sin medverkan och kan när som helst avstå från att besvara frågor eller helt hoppa av intervjun. Som *konfidentialitetskravet* lyfter modifieras alla uppgifter som kan föranledas såväl till stad som till varje medverkande individ till att vara helt anonyma. Alla intervjuer kommer endast användas för det här arbete som utlovats gentemot alla medverkande, i enlighet med *nyttjandekravet*. Det är även viktigt att aldrig låta forskningsarbetet trycka ner medverkande som ställt upp genom intervjuer genom motstridig information som påvisar att lärarna exempelvis utövar sin undervisning på ett felaktigt eller dumdrigt vis.

3.5.3 Forskningsartiklar

En del artiklar som använts i studien är internationella vilket gjort att vissa sammanhang grundats i uppgifter som inte varit aktuella för den svenska skolan, men delar som uppfattats väsentliga finns med i uppsatsen utifrån ett resonligt perspektiv.

4 Resultat

I detta avsnitt presenteras resultatet ur den empiriska studien där lärare intervjuats. Alla lärarna som deltagit i studien använder begreppet läxa för att benämna uppgifter som avser utföras utanför skoltid.

4.1 Lärares syn på läxor i svenskämnet

Först presenteras en redogörelse för lärarnas perspektiv på svenskläxor.

4.1.1 Huvudsakligt syfte med svenskläxa

Läxor i svenskämnet börjar alltid med läsläxa som alla lärarna i studien vittnar om används genom hela lågstadietiden. Det främsta syftet med läsläxan klargör Lärare 1 såhär ”Från början är det naturligtvis att börja koda, knäcka koden, och att få ihop orden helt enkelt” och fortsätter berätta att elever därefter måste automatisera läsningen, det vill säga träna på att öka sin läshastighet och läsförståelsen. Läsförståelse och avkodning är väsentliga baskunskaper som måste utvecklas tidigt, som Lärare 4 uttryckte sig ”Läsning är grunden till många av de övriga ämnena i skolan och för att bli en aktiv samhällsmedborgare behöver du förstå det som står skrivet”. Lärarna markerar även att elever som är i startgroparna för läsning behöver likaså öka sin läslust som i sin tur agerar motivation för fortsatt utveckling.

4.1.2 Läxanvändning

Alla lärarna anser att läsläxa är den absolut viktigaste läxan under skolans tidigare år för elever då läsning många gånger är grundläggande för att klara av andra ämnen. ”Läsläxa brukar vi ha alla tre åren på lågstadiet, det är viktigt eftersom att det är avgörande för matematiken också när det kommer till textuppgifterna att man är en god läsare, så det är väldigt viktigt att aldrig lägga ner läsningen där” (Lärare 1). En annan lärare uttryckte sig såhär: ”blir man en god läsare så gynnar det alla ämnen” (Lärare 3) när hon framhävde läsläxa som viktigast i skolstarten för årskurs ett. Därför börjar de alltid med läsläxa redan i årskurs ett, först i nivåbaserade böcker avsedda för att vara just läsläxa och därefter övergår de till att låta eleverna välja böcker de själva finner intressanta utifrån en boklåda med skönhetslitteratur i olika svårighetsnivåer eftersom ”de måste läsa det som de själva är intresserade av” (Lärare 4).

4.1.3 Tidsaspekter

Oavsett vilken nivå eleverna befinner sig på så förväntas de läsa kontinuerligt lika lång stund varje dag tills de kan läsa sin text med flyt och då går vidare till nästa textbit. Alla lärare i studien anser att elever behöver läsa varje dag men olika lång tid beroende på ålder. Tidsmässigt vill lärarna att eleverna läser ungefär 10-15 minuter varje dag eftersom de anser att det ger positiva resultat och ”det behöver eleverna för att bli mer självständiga i det de läser” (Lärare 2). I årskurs två och tre brukar veckans ord och skrivläxor tilläggas eftersom läsningen oftast flyter på bra då. Specifikt hur läxor ser ut skiljer sig lärarna emellan. Elever hos en av de tillfrågade lärarna förväntas arbeta med svenskläxan en halvtimme varje dag uppdelat följande: träna på ett ordhäfte 10 minuter om dagen samt läsa i sin individuella läsebok 20 minuter per dag. Vissa elever kan läsa en hel bok medan andra bara ett par sidor. Det innebär att alla elever i en klass alltid befinner sig på olika nivåer av vilka texter de kan bemästra. I just svenskämnet upplever en annan tillfrågad lärare att det kan vara fördelaktigt att skicka ut läxor som förberedelse inför en lektion. Det innebär att elever exempelvis läst en text i läxa som de kommer att arbeta med under lektionen vilket frigör tid och prestationskrav för elever att läsa igenom och förstå texten på en begränsad tid i lektionsstarten.

4.1.4 Anpassningar

Tre av fyra tillfrågade lärare använder nivåbaserade böcker som start vid läsläxor där alla elever läser om samma handling. Som tidigare nämnt övergår elever allteftersom till att läsa individuella läseböcker som de själva får välja ut då det är viktigt ur motivationssynpunkt att de läser ut eget intresse. En av lärarna i studien förklarar att hon brukar anpassa läxorna på en ganska låg nivå så att alla elever klarar av dem men vid uppföljningen förväntas elever med mer färdigheter utveckla sina svar mer än vissa andra elever. ”Det är bra med en läxa som eleverna själva kan anpassa, till exempel om det är en skrivläxa så kan de själva skriva efter sin förmåga” (Lärare 2). När de tränar på veckans ord får vissa elever färre antal ord genom en anpassning för vad de har möjlighet att klara av.

4.1.5 Läxuppföljning i svenskämnet

Under intervjun framkommer det att lärare ofta är noggranna med att lyssna på elevers läsläxor i början av årskurs ett för att kunna avgöra var varje elev befinner sig kunskapsmässigt. Alla lärare i studien använder läsekort där vårdnadshavare markerar varje läsning med barnet och kan på så sätt visa lärare hur ofta och hur länge eleven tränat. En av de tillfrågade lärarna upplever att hon oftast inte hinner lyssna på hela läxläxan utan måste lita på att elever läser tillräckligt mycket hemma. Med tiden trappas det här ner då de övergår mer och mer åt att elever läser för varandra medan läraren går runt och lyssnar sporadiskt. De får i samband med det skriva en kort sammanfattning om vad texten de läst i läxa handlar om. Det här görs genom att de klistrar in sitt läsekort, som är ifyllt med när och vilka sidor de läst samt för vem de läst, i en skrivbok där de kompletterar med sin sammanfattning. Ibland får de uppgifter till sin läxläxa som exempelvis handlar om att leta upp svårstavad ord, leta efter namn, rita passande bilder, arbeta med stavning, leta efter specifika ljud etc. Läraren brukar dels kommentera och ställa frågor under tiden eleverna läser för varandra, och dels ge en kort skriftlig kommentar i skrivboken.

En annan arbetsmetod för läxuppföljning som framkom i studien är att ha en skapande aktivitet till läxorna. Exempelvis får elever göra små presentationer om vad de läst som de visar upp för övriga klasskamrater. Läraren har noterat att det här sätt gör elever stolta över sin prestation vilket i sin tur gör dem motiverade till att göra sina läxor. När de läser samma texter har de ibland textsamtal där elever får diskutera vad de läst utifrån några frågor som eleverna själva oftast fått i uppgift att formulera. I detta sammanhang betonar Lärare 3 under intervjutillfället att läraren bör ”läsa en del av det som de har läst i läxa så att de som inte gjort den ändå är med i textsamtalet”. Om de inte samtalar om diskussionsfrågor har eleverna fått en annan uppgift som till exempel att stryka under ord som hör till en viss ordklass.

I studien framkommer det att vissa läxor är mödosamma att ha under en längre period då de kan bli för tråkigt och monotont för elever, som exempelvis veckans ord. Därför brukar studiens lärare hellre arbeta med vissa ord i skolan utifrån läxläxan. Till exempel kan elever leta upp ord med ng-ljudet i de sidor de läst hemma och arbeta med välskrivning, rättstavning och ibland meningsskrivande med just de orden.

4.1.6 Problematik

Den problematik som samtliga lärare som deltagit i studien upplever är risken att elever glömmer läsläxor hemma och därför inte kan använda den i arbetet under skoltid. Läsläxor kan elever oftast sitta själva med en stund men för att känna läslust är det viktigt att de läser för en mottagare. En förutsättning är att föräldrar tar sig tid att lyssna men även om uppfattningen att

läxläsningen blir en mysig stund kan momentet innebära stress om familjen inte får till det som en daglig rutin.

4.2 Lärares syn på läxor i matematikämnet

I följande del presenteras lärares perspektiv matematikläxor.

4.2.1 Huvudsakligt syfte med matematikläxa

Lärare i studien förklarar att matematikläxor oftast syftar till att låta elever färdighetsträna på sådant de redan haft genomgång på i skolan men ibland kan det även handla om att elever behöver få daglig repetition inom ett visst område. ”Det är även bra som färdighetsträning” uttryckte Lärare 2 men betonar även att ”det ska finnas en mening, det ska inte bara göras. En duktig elev som bara fyller i ett papper - det är ingen sak”. Lärare 1 förklarar att läxor i matematiken oftast har ett syfte som handlar om att ”befästa det vi redan tränat på i skolan”. Sammanfattningsvis uttryckte sig lärare 1 ”Jag brukar använda läxor som färdighetsträning av den anledningen att jag har sett att föräldrarna tycker det är lättast i och med att då har barnen redan fått genomgång och träning på det i skolan och att då blir det lättare för eleverna också att förstå det de redan har tränat på i skolan gör de också hemma och då blir det lättare”. Men det finns även fördelar med läxor som behandlar problemlösningar då elever som får reflektera över ett problem leder till att de blir mer förberedda inför en kommande lektion eftersom ”man diskuterar mer med familjen och som man tänker mycket på och jobbar mycket med” (Lärare 2).

4.2.2 Läxanvändning

Matematikläxor kan enligt samtliga lärare i studien skilja sig mycket från varandra. Ofta får elever repetitionsuppgifter i läxa för att befästa kunskaper som de tränat på i skolan. Dessa uppgifter är antingen precis samma blad som de gjort på lektionstid för eller liknande uppgifter för att elever ska veta hur de ska gå tillväga med läxan. En annan form av matematikläxa är problemlösning där eleverna får två eller tre problem som de kan diskutera hemma med familjen. Det leder till att eleverna funderar över och arbetar mycket med dem. Lärare 3 förklarar att hon även ger ut matematikläxor där elever får träna på matematiska begrepp för att skapa säkerhet kring dem.

4.2.3 Tidsaspekter

Hur mycket tid elever förväntas sitta med matematikläxor är beroende på vilken matematikform som är i fokus. Ibland behöver de träna en liten stund varje dag, som exempelvis inpränta vilka tal som är tiokamrater eller multiplikationstabellen, och ibland är det centrala i matematikläxan att träna sig på att tänka utanför ramarna, till exempel genom problemlösning. Då behöver elever inte sitta med ett problem varje dag utan kan klura på ett eller två tillsammans med familjen under en vecka.

Läxmaterialen som lärare i studien använder sig av blir ganska olika eftersom fokus skiljer sig. När elever arbetar med att träna på lite matematik varje dag får de oftast stenciler utformade dag för dag att fylla i. Repetition av övningar från skolan kan räcka med ett eller två blad att ta hem, räkna ut och därefter lämna in i skolan. Det kan med fördel anpassas efter familjers förutsättningar då elever inte behöver sitta varje dag utan kan sitta när det finns tid för läxläsning.

4.2.4 Anpassningar

I matematikämnet konstrueras läxorna genom att vissa elever får en förenklad läxa i form av enklare tal eller bara en kortare version medan övriga får original. Exempelvis att originalläxan kan vara tvåsidig och att anpassningen för några elever är endast ena sidan, eller som Lärare 1

förklarar ”I matematiken har det ofta att göra med vilket talområde eleven befinner sig på, så en del får talområden 0-5 i läxa medan andra kan få 0-100”. Det kan även vara så att alla elever får samma läxa då den handlar om en kommande genomgång men då kan lärare oftast urskilja vilka olika nivåer elever befinner sig på och således anpassa genomgången efter dem.

4.2.5 Uppföljning av matematikläxor

I matematiken är lärarna i studien måna om att alltid återkoppla till elever som inte har fått till sig nödvändig kunskap som behövs för att klara uppgifterna. Läxorna rättas dock på olika sätt beroende på vilken läxtyp det är. Antingen lämnas de in till läraren för rättning, byts med varandra så eleverna rättar varandras läxor eller så går hela klassen igenom uppgifterna eller liknande uppgifter tillsammans med läraren och eleverna får förklara hur de tänkte. Oavsett om de lyckats med läxan eller inte, förtydligar Lärare 3 att de “kanske lär sig någonting ändå av genomgången”. Det kan vara tidsödande om varje elev skulle få redovisa hela sin läxa varje gång.

4.2.6 Problematik

Att dela ut matematikläxor som förberedelse inför en kommande lektion upplever alla tillfrågade lärarna är komplicerat då elever oftast får hjälp med hur uppgifterna räknas ut av föräldrarna på ett sätt som inte används längre. En av lärarna uttryckte det här så här ”Då kan det vara så att föräldrarna använder det gamla sättet att tänka när de går igenom det med sina barn hemma och då blir det minus för mig i skolan för då får jag suddas bort och börja om från nytt för vi lär inte så längre” (Lärare 1). De menar att en läxa blir effektivare om den tilldelas elever efter genomgång av området för att undvika missförstånd eftersom elever då har de rätta verktygen och har fått träning i skolan för att klara av uppgifterna i hemmet. ”Många föräldrar klarar inte av, att de vet inte hur de ska lösa läxorna” förklarar Lärare 1 och påpekar att undervisningen behöver utgöra ett stöd för det kommande läxarbetet. Problemlösningsläxor å andra sidan har en mer positiv klang hos föräldrar enligt Lärare 3 som upplever att ”Vissa föräldrar säger ju också att de är så tacksamma över det, till exempel att de tyckte att det var en så himla härlig uppgift för där kunde de sitta hela familjen och klura tillsammans”.

4.3 Likheter & skillnader mellan läxor inom de båda ämnena

I det här avsnittet redovisas likheter och skillnader i lärares resonemang mellan svenskämnet och matematikämnet.

4.3.1 Flera syften med läxor inom både svenska & matematik

Likheter och skillnader mellan de båda ämnena beror på olika syften med läxor.

4.3.1.1 Likheter

De tillfrågade lärarna i studien använder läxor främst i svenskämnet och matematikämnet då de anser att de är de två viktigaste ämnena i skolan. Lärarna hänvisar till att de två ämnena har flest timmar på skolschemat och är de ämnen som testas på nationella prov i årskurs tre.

Varför elever får läxor i svenskämnet och matematikämnet finns flera olika förklaringar till. Lärarna i studien menar att de under elevernas tre år i lågstadiet använder olika typer av läxor med olika syften. Ibland vill de att eleverna ska träna på något hemma för att vara förberedda inför en kommande lektion, ibland behöver elever färdighetsträna på något de arbetat med i skolan, eller så kan läxans syfte handla om att få in en rutin och ta ansvar att göra sina läxor. Läsning behöver till exempel tränas hela tiden men de tillfrågade lärarna upplever att skoltiden inte räcker till för det. Lärare 1 berättade ”jag ser att för många barn trillar polletten ner hemma” och menar att det kan vara avgörande att det som övats på i skolan bland en stor grupp av barn behöver en extra träning hemma i lugn och ro med en förälder för att eleven faktiskt ska förstå.

Fler fördelar än att befästa kunskaper med läxor är att elever tränas på att tidigt börja lära sig ta ansvar för studierna, vilket ökar med åldern, ”de blir lite rustade inför framtiden” som Lärare 2 uttryckte sig. Läxor skapar möjligheter att öva upp studieteknik och lära sig tillvägagångssätt för olika typer av läxor men det är samtidigt viktigt att det finns en mening med läxan för att eleven ska tycka att den är betydelsefull. Ytterligare en fördel med läxanvändningen är att det skapas en koppling mellan hemmet och skolan då läxor automatiskt visar föräldrar vad elever gör i skolan och vad deras förmågor inom skolarbetet är.

Framförallt innebär läxor ansvarstagande, repetition och att ge elever möjlighet att arbeta i lugn och ro i en annan miljö än mellan klassrumsväggarna men det är även viktigt att ha i åtanke vad läxor innebär när elever blir äldre. Den ena intervjuade läraren menar att när hon arbetade med elever på mellanstadiet så ville ”man träna eleverna mer på att ta ansvar och hålla koll på läxorna själva, ta reda på vad läxan var och kunna göra den” (Lärare 2).

4.3.1.2 Skillnader

Även om lärare upplever att de två ämnena är mest betydelsefulla och behöver tränas redan från tidig ålder refererar samtliga lärare till att läsförmåga är ett krav för att klara av matematik eftersom mycket i det sistnämnda ämnet kräver läskunskap. Det här gör svenskämnet en aning mer betydelsefull när det handlar om de lägre årskurserna där läsningen tar sin början.

Syftet med matematikläxa är i regel färdighetsträning för elever medan svenskläxan, som nästintill alltid innebär läsläxa, går ut på att utveckla läsvana och läsförståelse. När matematikuppgifterna innebär klurigheter upplever ofta föräldrar att de får en familjestund då de alla hjälps åt att fundera ut olika lösningar.

4.3.2 Läxanvändning

4.3.2.1 Likheter

I både svenskämnet och matematikämnet använder samtliga lärare läxor regelbundet veckovis. De förespråkar variation i läxväg för att elever inte ska tappa motivation men svenskläxor innebär oftast läsning varje vecka vilket resulterar i att variationen sker på uppföljningen i skolan istället genom olika aktiviteter. Matematikläxor ändras automatiskt då fokuset på läxorna oftast skiljer sig från vecka till vecka. Upplevelsen hos lärarna i studien är att elever oftast uppskattar läxor i början av skolåren. De tycker både att läxor är roliga och känner sig stolta över att visa för sina föräldrar vilka förmågor de besitter.

När syftet med matematikläxor är att utveckla det kognitiva tänkandet, det vill säga inte att automatisera räknesvar, genom problemlösning syns likheter mellan resonemang hos lärare i studien med svenskläxor eftersom dessa läxor används inför en genomgång där elever behöver förberedas och öppna sina perspektiv.

4.3.2.2 Skillnader

Läsläxor i svenskämnet har ett fokus på att gynna läsflytet som inte kräver någon sorts genomgång i undervisningen utan endast regelbunden lästräning. Skillnaden gentemot matematikämnet är att matematikläxor mestadels syftar till att elever får färdighetsträna och befästa kunskaper som de tränat på tidigare, under lektionstid. Just problemlösningsförmågan och sättet att tänka utanför boxen tränas endast inom matematikämnet, en motsvarighet finns inte för elever i lägre åldrar inom svenskämnet.

4.3.3 Tidsaspekter

4.3.3.1 Likheter

En baksida av myntet är tidsaspekten. Lärare 3 förklarar att ”nackdelar är väl också då att det kan ta mycket tid och energi av min planering” och menar att stor del av planeringstiden ägnas åt läxor som annars kunde fokuserats på att göra undervisningen i skolan effektivare.

När elever behöver träna in ett matematikområde på samma sätt som glosträning, till exempel automatisera de fyra olika räknesätten addition, subtraktion, multiplikation och division, görs det på samma sätt som lästräningen eftersom lärare ur studien ser framsteg när elever tränar en stund varje dag till skillnad från att träna en längre stund en gång i veckan.

4.3.3.2 Skillnad

Lärare i studien förväntar sig att elever läser varje dag för att hålla igång lästekniken. I matematiken däremot är det sällan lärare tilldelar elever läxor som ska tränas på en stund varje dag. Oftast får de ett blad eller en problemlösningsuppgift som ska vara klart inom en veckas tid. Läxor som används som förberedelse inför en kommande lektion används endast i svenskämnet då lärare vittnar om att det sällan blir några missförstånd i syftet med läxan eller hur eleven ska gå tillväga med den. Som nämnts tidigare menar lärare att läxor inför ett nytt arbetsområde som elever är obekanta med i matematikämnet snarare stjälper än hjälper elever eftersom de inte får rätt verktyg och redskap som är tänkta. Ett undantag är problemlösningsuppgifter som med fördel kan användas inför en lektion för att öppna upp tankar och funderingar hos eleverna. Dessa uppgifter kan många gånger engagera hela familjer att sitta en dag och fundera tillsammans för att komma fram till ett möjligt svar. Vid läsläxa krävs också engagemang hos en förälder men det finns inget behov av samma sorts deltagande av denne som vid problemlösningen eftersom föräldern endast förväntas lyssna på barnets läsning utan att nödvändigtvis kommentera.

4.3.4 Anpassningar

4.3.4.1 Likheter

Alla tillfrågade lärare föredrar att dela ut nivåbaserade läxor i både svenskämnet och matematikämnet. Oftast håller de sig till två nivåer, max tre, för att alla elever ska ges möjlighet att klara av sina läxor då de ligger på olika kunskapsnivåer. Elever som har svårigheter i respektive ämne får anpassade läxor eftersom syftet är att elever ska lära sig något av dem, inte känna sig okunniga och på något sätt sämre än sina klasskamrater. På samma sätt som att matematikläxor kan förenklas genom att elever får exempelvis ett av två arbetsblad med matematikuppgifter kan elever med svårigheter inom svenskämnet till exempel få färre antal ord när de tränar på rättstavning. Ibland sker nivåuppdelning på lektionstid efter läxläsningen där lärare läser av elevers kunskapsinhämtning. Då är lärare noggranna med att läxorna ligger på en rimlig nivå där alla elever kan bemästra dem och kan i undervisningen kräva mer eller mindre prestationer av eleverna beroende på individernas förmågor.

4.3.4.2 Skillnader

När elever tillägnat sig läsförmåga och syftet med läxor övergår till att ägna fokus på mer läsflyt och läsintresse låter lärare elever välja ut böcker till läsläxan själva. Att göra detsamma i matematiken är lärarna tveksamma till att det skulle fungera då elever förmodligen skulle välja ut enklare läxuppgifter som de redan kan bemästra utan någon kunskapsutveckling. I studien framkommer det att lärare oftast utmanar elever mer i läsningen men när elever behöver förenklade läsläxor upplever lärare att det krävs mer analyser av böckerna innan de passar elever i behov av enklare anpassning. Däremot är matematikläxor smidigare att förenkla genom att ge

elever som har större svårigheter i ämnet ett lägre talområde i läxa. Dock upplever lärare svårigheter att skapa mer utmaning för elever som kommit långt i sin matematiska kunskapsutveckling, det är sällan de får en svårare läxa.

4.3.5 Läxuppföljning

4.3.5.1 Likheter

Respondenterna uttrycker speciellt att de anser att uppföljningen av läxor är betydelsefull för att elever dels ska förstå att läxor är viktiga, samt dels för att kunna fånga upp de elever som inte gjort läxorna eller inte klarat dem. Lärare 3 påpekar att hon med åren inom läraryrket funnit att uppföljning på läxor måste planeras in i undervisningen och har det därför återkommande varje vecka.

Samtliga lärare är överens om att läxor bör stämmas av för att läraren ska kunna få en överblick i hur väl elever uppnått syftet med läxorna. De upplever att det här är ett viktigt moment i början av årskurs ett för att tidigt kunna fånga upp elever som är i behov av mer stöd, oavsett om det gäller svenskämnet eller matematikämnet. Antingen får elever en muntlig eller en kort skriftlig kommentar på sitt läxarbete. De skriftliga kommentarerna sker mestadels vid inlämning av läxan till läraren och de muntliga sker vid en gemensam genomgång av uppgifterna.

4.3.5.1 Skillnader

Hur uppföljningen av läxor sker skiljer sig mellan de båda ämnena genom att elever i svenskämnet mestadels får som uppgift att arbeta med någon form av aktivitet som är direkt kopplat till läxorna. Denna aktivitet kan elever själva anpassa utefter sin egen förmåga. Efter matematikläxorna byter lärare ofta arbetsområde då läxorna ses som slutlig repetition för eleverna. Vid intervjutillfället förklarade lärarna att det inte finns någon möjlighet för elever att själva anpassa sina matematikläxor på samma sätt som svenskläxorna utan de får alla uppföljning på ett sätt som läraren bestämt. Lärarna i studien beskriver tillvägagångssättet för rättning övergripande och förklarar att matematikläxor kan med fördel bytas vid rättning mellan elever så de får möjlighet att lära sig av varandra. Samma process är svårare att få till vid läsläxor men resonemanget är liknande då elever läser för varandra och då kan erhålla lästeknik av varandra. Vid de tillfällen då matematikläxan består av problemlösning liknar den svenskläxorna eftersom syftet är att skapa en förförståelse vid läxtillfället som vid en senare lektion ska användas som en form av grund.

4.3.6 Problematik

4.3.6.1 Likheter

Lärarna förklarar alltid för elevernas vårdnadshavare hur viktigt det är att ha ett fungerande läxläsningsschema hemma då många fritidsaktiviteter tar upp tid och energi vissa dagar och därför kräver läxläsning när eleven har en lugnare dag. Läxläsningen måste passa för varje familj för att den ens ska bli av, så alla lärarna i studien vittnar om att de är tillmötesgående när föräldrar är missnöjda med läxorna. ”Man kan aldrig kräva av föräldrarna att de sitter, vill de inte så ska de slippa göra det.”, förklarar Lärare 1 och påpekar att elever behöver skapa positiva erfarenheter av läxor inför framtida läxläsning. Hon fortsätter förklara att en god kommunikation med vårdnadshavare är viktigt ”för att det ska gå så bra som möjligt med läxläsningen och att man som vårdnadshavare mer än gärna får komma med frågor så vi kan förtydliga vad vi menar, och att man är öppen med att anpassa för eleven eller byta ut läseböcker som är roligare eller enklare eller svårare.”.

Gemensamt för alla medverkande lärare i studien är att främsta nackdelen med läxor är den vikt som läggs på föräldrars axlar. De menar att vissa vårdnadshavare inte är tillräckligt engagerade i barnens läxläsning och ger dem därmed inte tillräckligt mycket stöttning vilket leder till olika förutsättningar för alla elever. Ett förtydligande av Lärare 2 är ”Vi kan inte förvänta oss att föräldrarna ska vara lärare utan de ska kunna vara där och hjälpa barnen.”, som belyser att svårighetsgraden på läxor behöver vara lämpade för vad som kan krävas av föräldrar. En av de medverkande lärarna i studien upplever att de elever som oftast får mycket stöttning med läxor i hemmet och som även blir hjälpta mellan klassrumsväggarna gör sina läxor och får goda resultat. Däremot är det oftast de elever som inte får sitt behov av stöd i hemmet som mest behöver läxor då den har stor påverkan på elevens kunskapsutveckling. Läraren förklarar vidare vikten av att kunna erbjuda läxhjälp till framförallt de elever som inte får den stöttning de har behov av hemma. Lärare 1 styrker resonemangen då hon anser att ”fördelarna överväger ändå för om man då inte hade haft läxor alls å andra sidan, då hade det ju naturligtvis varit skönt för de få eleverna som har haft det jobbigt hemma men alla de eleverna som tycker det är roligt och intressant, som får stöttning då hade dom ju inte fått den chansen till att befästa kunskaper och de hade inte fått den möjligheten till utmaning som de kan få och tycka det är roligt.”

4.3.6.2 Skillnader

Eftersom lärare i studien är benägna att använda samma text i efterföljande undervisning som elever fått i svenskläxa är det fundamentalt att elever tar med sig läsläxan tillbaka till skolan. Problemet är inte lika omfattande vid matematikläxor då matematikboken aldrig skickas hem, endast lösa blad som exempelvis stenciler eller kopior av sidor i matematikboken.

I svenskläxor, oavsett om det gäller läsning eller rättstavelse, brukar vårdnadshavare och äldre syskon vara behjälpliga men vid beräkningar i matematikläxor ser studiens medverkande lärare en risk att elever lär sig ”fel” räkneteknik. Lärare i studien ifrågasätter nyttan med matematikläxa ”Vad ger det egentligen om man skulle jämföra med planeringstid?” (Lärare 3) då den ofta tar upp mycket tid av planeringen då ämnet ofta kräver anpassningar till flera elever.

4.4 Sammanfattning av resultatet

Den empiriska studien visar att samtliga lärare anser att läxor har en viktig roll i varje elevs utbildningsframgång då de framförallt spelar en avlastande roll för tidsaspekten. I svenskämnet menar lärare att elever behöver daglig träning i läsning för att utveckla läsförståelse och en god automatiseringsförmåga. Räknemetoder och repetitionsuppgifter är avgörande för elevers färdighetsträning i matematikämnet och kräver enligt de tillfrågade lärarna regelbunden övning varje vecka. Denna träning i de båda ämnena är sådant elever fått undervisning om och kan således tränas relativt självständigt. Om övningen sker hemma kan skoltid frigöras för annan typ av inläring.

Den primära läxan för elever uttrycks vara läsläxa då elever många gånger behöver klara av läsning för andra typer av skolarbeten. Därefter ligger fokus på matematikläxor då ämnet är genomgående under hela skoltiden med en omfattande tid på schemat. De båda ämnena är grundläggande för framtida utbildning vilket lägger en stor tyngd vid vikten av goda kunskaper och utvecklade förmågor hos elever.

Väsentligaste skillnaden i studien berör hur föräldrar lär ut kunskaper till sina barn i samband med läxor. Det framkommer att inläringen i svenskämnet blir rätt men det är mer problematiskt inom matematikämnet eftersom lärare upplever att föräldrar lär barnen på ett felaktigt sätt.

5 Diskussion

Avsnittet redogör för resultatet presenterat i förhållande till tidigare forskning.

5.1 Syfte & positiva aspekter med läxor

Ur föreliggande studie och tidigare forskning går att urskilja att främsta anledningen till läxanvändning är upplevd tidsbrist för lärare att hinna göra alla moment på skoltid (Kristoffersson, 2015). De fyra lärarna uppger att deras elever får läxor som innebär repetition av kunskaper för färdighetsträning och automatisering vilket både Alatalo (2011) och Tam och Chan (2016) menar är en avgörande del i svenskundervisning och matematikundervisning.

Ett långsiktigt syfte med läxor som både Kristoffersson (2015) och lärarna i studien är överens om är att utveckla elevers ansvarstagande och förståelse för läxans innebörd för att elever ska kunna dra nytta av den i framtiden. Ju mer läxträning elever får desto bättre blir de på att planera och förstå läxfunktionen (Matei & Ciasca, 2015). Dessutom visar forskning att elever utvecklar ett större självförtroende när de klarar av sina läxor (Hagger et al., 2016) vilket kan tolkas mellan raderna att även lärarna i studien håller med om. De upplever att elever som får stöd vid läxläsning hanterar läxor fördelaktigt vilket leder till goda skolresultat. Lärarna i studien framhäver elevers entusiasm kring läxor i början av skolåren och menar att läxor inte får kväva elevers läxläsningssintresse utan som forskare förklarar måste läxor hos barn i lägre åldrar framkalla positiva känslor för att de ska förstå alla fördelar med läxor under senare skolår (Matei & Ciasca, 2015 & Tam & Chan, 2016).

Ytterligare en fördel med läxor som framkommer ur både undersökningen och av Tam och Chan (2016) är den positiva sidoeffekt att föräldrar automatiskt tar del av ämneskunskaper barnet besitter, på vilket sätt barnet lär sig samt får kännedom om vad undervisningen handlar om för tillfället. Dessutom visar erfarenheter hos lärarna i studien att problemlösningssuppgifter som matematikläxor visar på en stor uppskattning hos föräldrar som upplever att hela familjen gynnas och får en trevlig stund tillsammans då de ofta försöker klura ut lösningen tillsammans.

5.2 Utformning av läxor

Läxor behöver enligt Kristoffersson (2015) ha en bred variation för att kunna passa varje individ för kunskapsutveckling vilket lärarna i studien håller med om genom att anpassa läxor på olika sätt. Lärarna är benägna att nivågruppera elever utefter deras kunskaper och därefter ge ut två eller tre olika svårighetsgrader på läxor. Det här får stöd av Rudmans (2014) forskning som visar att individanpassade läxor är motivationshöjande för elever som då får en positiv attityd till läxläsningen. Vad både lärarna i studien och Rudman dock betonar är att lärare sällan har möjlighet att individanpassa alla läxor då det skulle innebära en stor tidsåtgång för lärare. Därför anser de tillfrågade lärarna att två till tre olika nivåer på läxor är lagom och är tillräckliga för alla elever i klassen.

5.3 Uppföljning av läxor

Då studien visar att elever får återkoppling på sina läxor på olika sätt genom varierade aktiviteter menar Matei och Ciasca (2015) att det skapar motivation till fortsatt lärande för elever. De förtydligar att enformiga omdömen i längden blir för ointressant och händelselöst för elever som inte längre avser lägga någon större vikt på läxläsning längre. De samtliga lärarna förklarar i studien hur de följer upp läxor då de anser att de är viktigt utifrån två aspekter. Dels måste elever förstå att läxor har ett syfte och därför ska utföras, och dels får lärare en överblick av elevers kunskaper och kan identifiera missförstånd och brister i elevernas kunskaper. Tam och

Chans (2016) forskning styrker dessa två anledningar men tillägger även att läxor speglar lärares undervisning och blir ett kvitto för lärare på vad elever tillägnat sig under lektionstid. För lärares del blir läxor även en återkoppling för hur kunskapsinläringen bör anpassas (Tam & Chan, 2016), något som studien visat att lärarna ibland använder sig av. Ytterligare en fördel som forskningen trycker på men som lärarna i studien inte nämnt är möjligheten för dem att i samband med försämrade läxresultat upptäcka brister hos elevers välmående (Tam & Chan, 2016).

5.4 Problematik

Vad både tidigare forskning och lärarna vittnar om är att hemläxor innebär ett stort ansvar som flyttas över från skolan till vårdnadshavare. Dels ställer läxor krav på att hemmet prioriterar tid till läxläsningstillfällena och dels ställer de krav på föräldrars kunskaper och att vara behjälpliga vid behov (Matei & Ciasca, 2015 & Sam & Jeong, 2013). Vårdnadshavare och elever kan enligt Kristoffersson (2015) uppleva stress i samband med läxkrav och måste därför veta vilka förmågor elever väntas utveckla med var läxa. Grundläggande blir att ta del av lärares förväntningar för att läxläsningen inte ska riskera missförstånd och onödig osämja. För att möta problematiken anser lärarna i den empiriska studien att kommunikation mellan vårdnadshavare och lärare är lösningen. Oavsett vilka motgångar som stör läxläsningen försöker lärarna bemöta elevers och vårdnadshavares behov för att läxarbetet ska gå så smidigt som möjligt. I studien framkommer det även att lärarna är noga med att informera vårdnadshavare om vikten av att använda ett fungerande läxläsningsschema där elever får rutin på läxläsning och föräldrar tar sig tid att hjälpa sina barn. Stöd för det här visar Hong, Wan och Peng (2011) i sin forskning som visar att hög föräldranärvaro och en god studiemiljö vid läxläsning ökar elevprestationer som leder till bättre skolresultat. Elever ges möjlighet att bearbeta och befästa den nyförvädda kunskapen i lugn och ro. Rudman (2014) påpekar att om läxor blir för övermäktiga för elever riskerar inte bara läxor att falla utan även arbete inom skolan.

Repetitionsuppgifter inom läxor i matematikämnet måste elever kunna hantera någorlunda självständigt då de endast bör vara ett komplement till skolundervisningen som De Witte och Van Klaverna (2014) belyser. Lärarna i studien upplever att elever får hjälp med läxor i hemmet på ett enligt lärarna felaktigt sätt när det handlar om för eleven nya kunskapsområden och det här behöver istället läras om under skoltid. Förklaring till det här menar Grootenboer (2009) är att föräldrar lärde sig på ett sätt när de själva var unga men att metoder för uträkningar i matematikämnet ändras förhållandevis snabbt i samhället och att föräldrars metoder inte är relevanta 20 år senare. Därför menar de att repetition av för eleven kända områden är en smidigare typ av läxa, och får medhåll av Tam och Chan (2016) som styrker elevers kunskapsutveckling och förståelse för hur deras lärande utvecklas.

6 Slutsats

Vad den empiriska studien framhåller avslutas genom författarens reflektioner.

6.1 Didaktiska implikationer

Eftersom läxor har en stark koppling till skolarbete och har präglat samhället sedan långt tillbaka behöver de ifrågasättas och diskuteras. Uppsatsen visar på viktiga aspekter som läxor gynnar hos framförallt elever men även hos lärare och vårdnadshavare. Den lyfter även risker och problematik som finns i samband med både användningsområdet av läxor samt motsatsen, att inte använda läxor. Skillnaden mellan olika typer av läxor samt läxor mellan skolämnen tydliggör hur och varför läxor används, vilket kan stödja lärares reflektioner vid osäkerhet kring om och hur läxor ska nyttjas.

De här fyra lärarna anser att läxor kan användas när de styrks av ett specifikt syfte som ska utveckla elevers kunskapsförmågor. Omfattningen av läxor måste dock avvägas då en överbelastning inte gynnar någon elev, snarare tvärtom. Det är därför betydande att de viktigaste läxorna väljs ut för att behålla en kvalitativ inläring. Föräldrar påverkar ofta elevers attityd till läxor och behöver finnas som stöd vid läxläsning för att för att leda elever i rätt riktning. Detta kräver läxläsningrutiner samt att både föräldrar och elever ifrågasätter oklarheter. Lärare bör alltid utgå från att elever och föräldrar alltid gör sitt bästa vid läxläsning och att de tar del av syftet med läxor som lärare tillhandahåller. Lärare, elever och föräldrar har ett gemensamt ansvar för att läxläsningen sker.

6.2 Vidare forskning

Mot bakgrund av studien om fyra lärares resonemang kring läxor i svenskämnet och matematikämnet vore det i framtida studier och forskning intressant att göra en större studie inom området och med hjälp av den kunna dra mer generella slutsatser. En annan aspekt att studera är lärares förhållning vad gäller läxor för nyanlända elever. Hemläxor kräver stöttning av vårdnadshavare men om de inte har erfarenheter av det svenska skolsystemet kan det innebära problematik av annan typ än vad som presenterats i uppsatsen, vilket är intressant att ta del av. Ytterligare intresseväckande forskning skulle kunna behandla om läxor verkligen behövs eller om läxfria skolor är lika framskridande.

6.3 Reflektioner över studien

Med de erfarenheter som utvecklats i och med studien kan det i efterhand påpekas att arbetet skulle kunna utföras annorlunda genom fler reflektioner kring frågeställningen före den empiriska studien genomfördes. Då intervjuformen var en ny och oprövad metod för uppsatsförfattaren kan det konstateras att formulering av intervjufrågor var en svaghet. Själva intervjun med de enskilda lärarna kan å andra sidan räknas som en styrka då intervjuaren var påläst för viktiga aspekter att ta hänsyn till, såsom att inte lägga någon personlig åsikt i vad lärarna svarade samt att intervjun spelades in och kunde stödja textarbetet efterhand. Studiens räckvidd om endast fyra tillfrågade lärare innebar begränsningar och endast ett litet perspektiv på resonemang om frågeställningarna. Syftet var dock inte att generalisera slutsatsen utan endast att få fram kvalitativa svar.

7 Referenslista

- Alatalo, T. (2011). *Skicklig läs- och skrivundervisning i åk 1-3: om lärares möjligheter och hinder*. (Doktorsavhandling, institutionen för pedagogik och specialpedagogik). Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- De Wittea, K., & Van Klaverena, C. (2014). How are teachers teaching? A nonparametric approach. *Education Economics*, 22(1), 3–23.
- Hagger, M. S., Sultan, S., Hardcastle, S. J., Reeve, J., Patall, E. A., Fraser, B., ... Chatzisarantis, N. L. D. Applying the integrated trans-contextual model to mathematics activities in the classroom and homework behavior and attainment. (2016). *Learning & Individual Differences*, 45(vet ej), 166-175.
- Kralovec, E. (2007). New Thinking about Homework. *Encounter*, 20(4), 2-3.
- Kristoffersson, M. (2015). Swedish Lower Secondary School Teachers' Perceptions and Experiences Regarding Homework. (2015). *Universal Journal of Educational Research*, 3(4), 296-305.
- Löwing, M. (2008). *Grundläggande aritmetik: matematikdidaktik för lärare*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Matei, Ş., & Ciasca, L. (2015). Primary Teachers Opinion about Homework. *Acta Didactica Napocensia*, 8(3), 29-36.
- Rudman, N. P. C. (2014). A review of homework literature as a precursor to practitioner-led doctoral research in a primary school. (2014). *Research in Education*, 91(1), 12-29.
- Saam, J., & Jeong, T. (2013). In Search of the Epiphany of Homework Assignments: A Model of Evaluating Local Schools' Homework Practices. *Universal Journal of Educational Research*, 3(2), 119-127.
- Skolverket (2016). *PISA 2015: 15-åringars kunskaper i naturvetenskap, läsförståelse och matematik*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket. (2017). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2017)*. Stockholm: Fritzes förlag.
- Svensén, G. (2013, april). Läxor – för föräldrarnas, lärarnas eller elevernas skull?. *Pedagogiska magasinet*, april. Tillgänglig: <https://pedagogiskamagasinet.se/laxor-for-foraldrarnas-lararnaseller-elevernas-skull/>
- Tam, V. C., & Chan, R. M. C. (2016). What Is Homework For? Hong Kong Primary School Teachers' Homework Conceptions. *School Community Journal*, 26(1), 25-44.

Taube, K. (2013). *Läsinlärning och självförtroende: psykologiska teorier, empiriska undersökningar och pedagogiska konsekvenser*. (5., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

8 Bilagor

Intervjufrågor:

1. Hur definierar du läxor?

Bakgrund

2. Hur länge har du arbetat som lärare?

3. I vilka årskurser har du varit verksam i som lärare?

4. I vilken årskurs arbetar du i nu?

Läxor i olika ämnen

5. I vilka ämnen ger du ut läxor?

6. Varför har du valt att ge läxor i dessa ämnen?

7. Vilka typer av läxor ger du ut i respektive ämne?

8. Hur/varför skiljer sig läxor åt för eleverna?

9. Hur ofta ges läxor ut?

10. Hur mycket tid förväntas elever sitta med dem?

Syftet med läxor

11. Vad är syftet med varje typ av läxa?

12. Brukar du som lärare förklara varför eleverna får läxor? - syftet med respektive läxa eller syftet generellt med läxor

13. Hur följs läxor upp? Hur får elever respons på läxor?

14. Hur uppnås syfte med läxorna uppnås?

För- och nackdelar med läxor

15. Vilka fördelar respektive nackdelar ser du med läxor?

16. Vilka fördelar respektive nackdelar anser du finns med att inte ge ut läxor?

17. Hur tycker du kopplingen till vårdnadshavare brukar vara i samband med läxor?